

הזינוק הגדול

מפלוושר עד נאווי — מן העסקן השכיר אל הנבחר העצמאי — זוהי דרכה של בארשבע היום, ודרכה של המדינה מחר.

כאן מתעוררת, כמעט מאליה, שאלת הבחירות האישיות. אם רוצים בחירות אישים עצמאיים ומוכשרים לזירה המדינית, האם לא תקום שיטת הבחירות האישיות את התהליך הזה?

אדם הגון אינו יכול לדגול בהנהגת בחירות אישיות אזוריות לכנסת, כל עוד לא הושגו שני תנאים מוקדמים מוחלטים:

● שינוי דמותה של מפא"י, עלידי סילוק ה-

יסודות הדיקטטוריים וצירוף יסודות בריאים;

● מתן חוקה למדינה, שתמנע בעד רוב זמני ב-

כנסת כל אפשרות לחוקק חוקי שרירות ודיכוי.

בבארשבע. לולא הוא, לא היתה מפא"י יורדת רק ב-8.8% (לעומת הבחירות לעירייה ב-1959), או ב-13.5% (לעומת הבחירות לכנסת ב-1961), אלא ב-30% או ב-40%. נאמר רבות, בשבועון זה ובעתונים אחרים, על כך ש-

הבחירות בבארשבע היו "אישיות".

הדבר הפך כמעט למטבע-לשון. אך מסופי קני אם אומנם תפסו כל הדוברים מה משקלו של מטבע זה.

הודות לאיש אחד — זאב זריז — קיבלה מפא"י בחירות העירוניות פי ארבע יותר קולות מאשר בבחירות לכנסת (ובכלל זה קולות של אנשי-חרות, ליברלים ו-מפא"יניקים).

הודות לאיש אחד — דויד חכם — הפכה המרידה ה-עדתית הכל-ארצית לעובדה פוליטית בבארשבע.

והודות לאיש אחד — אליהו נאחי — נמנעה בבארשבע

אני אזהב את פולה בן-גוריון. לה הכישרון הנדיר לקרוא לילד בשמו. בסיננונה האישי המיוחד, שאינו ניתן לחיקוי, היא תמיד קולעת לבלול.

השבוע שהתה פולה בבארשבע. שם ניתקלה בגדעון בן-ישראל, ח"כ מפא"י, מי שהיה מוכיר מועצת פועלי בארשבע. היא ניגשה אליו, ובלי היסוסים והקדמות הטרי-חה בפניו:

"אתה אישם כבישלוון מפא"י בבארשבע! התבייש לך!"

הדגש הוא על המילה השלישית: "כישלוון".

בעקבות קול-ישראל, שהיה ונשאר קול מפא"י הכריזה המקהלה-המדברת של העתונות הישראלית פה-אחד: "מפא"י שמרה על כוחה בבארשבע! מפא"י יצאה מנצחת מן ה-מערכה!"

והנה באה פולה, שאינה יודעת מכספים וחוכמות, וקוראת לילד בשמו: כישלוון.

האגדה על ניצחון מפא"י בבארשבע היא פרי של זיוף. חלק מן הוויכוחים פעלו בתוסילב, מתוך טימטום-כן. אחרים פעלו, בלי ספק, בזדון — עלידי החסרת פרי-טים חיוניים מן התמונה הסטטיסטית.

(וכבר אמר מי שאמר: ישנם שלושה סוגים של בזבים — שקר, הציאמת, וסטטיסטי-קה.)

הזיוף מבוסס על העלמת העובדה הפשוטה — המכרעת — כי בבחירות העירוניות האחרונות בבארשבע, בשנת 1959, לא הציגה מפא"י רשימה אחת בלבד. מטעמים טכ-סיסיים הציגה מפא"י או שלוש רשימות שונות, מהן שתיים עתיות. האחת נקראה "למען בארשבע", ופנתה לעולי צפון-אפריקה; השניה נשאה את האותיות "ע"ה, ופני-תה לעולי הונגריה. כולן היו רשימות מפא"יות מובהקות — בגלוי ובספ"מלא.

לפיכך, שקר הוא להשוות את הישגי רשרי-מה א' משנת 1959 (5 מנדטים) עם הישגי רשימה א' בשנת 1963 (שבו 5 מנדטים).

כל המשחה השחאה כזאת, וטוען כי "מפא"י שמרה על כוחה בבארשבע", הרתיו מנצל לרעה את העובדה שאין הפרטים ידועים מחוץ לבארשבע.

כדי לקבל תמונה אמיתית ונאמנה, יש להשוות את הישגי כל שלוש הרשימות של מפא"י בשנת 1959 עם הישגי ה-רשימה היחידה של מפא"י בשנת 1963. מסקנות השחאה זו הן חד-משמעיות:

● **בשנת 1959** זכו שלוש רשימות מפא"י ב-5399 קולות, שהיו 38.7% של הבוחרים והיקנו לה 6 מנדטים בעירייה.

יחכן מצויכים להוסיף לכך עוד רשימה רביעית, בעלת האותיות ר"ט, שגם היא היתה קרובה למפא"י. היא זכתה ב-503 קולות, דבר שהיה מעלה את האחוז ל-42%.

● **בשנת 1963** זכתה מפא"י ב-5950 קולות, שהיו רק 29.9% של הבוחרים, ושהיקנו לה רק 5 מנדטים בעירייה.

המודד לציר עליה בארבע שנים אלה, בעקבות ריבוי ה-תושבים, כמעט ב-50%. הדבר בולט אם נווה את הכישלוון של מפא"י להצלחת מפא"י, שבאמת "שמרה על כוחה". כדי להשיג 4 מנדטים היו דרושים למפא"י לפני ארבע שנים, 3200 קולות. כדי להשיג את אותם ארבעת המנדטים היתה מפא"י זקוקה להפעל 4920 קולות. (מפא"י עלתה תוך כדי כך מ-22.2% ל-24.5% אחוזים).

השוואה זו אינה שלמה, כי היא מתעלמת מקיום רשימתה של אחדות-העבודה.

אחדות-העבודה פעלה בבארשבע תוך שיתוף-פעולה הדוק עם מפא"י. היא הבליטה שיתוף-פעולה זה עלידי חתימת הסכם-עודפים עימה. ביום הבחירות הסיעו מכונות מפא"י גם את בוחריו אחדות-העבודה.

על כן מן הדין לצרף יחד את קולות מפא"י ואחדות-העבודה בשתי מערכות-הבחירות. אזי מתקבלת תמונה בהירה עוד יותר:

● **בשנת 1959** זכו שלוש רשימות מפא"י ורשימת אחדות-העבודה ביחד ל-7 מנדטים (שייצגו 5945 קולות ו-43.1%).

● **בשנת 1963** זכו מפא"י ואחדות-העבודה ביחד רק ל-5 מנדטים (המייצגים 6700 קולות ו-33.1%).

אין זו תבוסה מוחצת. אולם זהו כישלוון חמור ביותר — זיישר כוחה של פולה שנתנה לעובדה זו ביטוי דרמאטי, בפרהסיה.

ההבדל בין תבוסה מוחצת לבין כישלוון חמור מת-בטא בדמותו של אליהו נאחי. הוא הציל את מפא"י

נאווי - אמרך יא סידי אני תמיד לשרותך טוביהו - זה לא מספיק. אפטר אותך נאווי - דחילק יא סידי תן לי עוד הזדמנות

הקאריקטורה שגרמה לסערה: הסתה אנטי-שמית ואנטי-אנטי-שמית

אולם עד אשר יושגו תנאים אלה אפשר בי-החלט להנהיג שיטת בחירות אישיות לגבי מישרות ראשי-הערים.

אני תומך בהצעה זו. היא תחליש בהרבה את הכפייה הדתית, כי ראש-העיר הניבחר שוב לא יהיה תלוי בקוא-ליציה העירונית המשתנה. הקנוניות הבינמפלגתיות המכוערות יאבדו את עוקצן. איש אחד ינהל את העיר, והישגי יקבעו את סיכויו להיבחר מחדש.

מבחינה זו יש הבדל מהותי בין ראשות-עיר לבין הכנסת.

רוב חד-מפלגתי בכנסת יכול לכונן מחנות-ריכוז, לסגור עתונים ולהנהיג מימשל צבאי. כל עוד קיימת אפשרות זו, יש למנוע שיטת-בחירות שתייצר בהכרח רוב כזה. כי הסכנה עולה עד אין שיעור על התועלת. ואילו ראש-העיר יכול רק לנהל שירותים ולסלול כבישים. אין שום סכנה בבחירתו האישית הישירה. התועלת, לעומת זאת, גלויה לעיין: נאוויים וריוזים במקום פליישרים ו-כלנתארים.

ככך — נאחי היה נביא, וריוזי היה זריז. השאלה הי-גדולה היא: האם חכם היה חכם? במילים אחרות: האם נחל המרד העדתי בבארשבע ניצחון?

הפרשנים קבעו כמעט פה-אחד: לא. וזהו הזיוף הגדול השני בהערכת תוצאות הבחרי-רות בבארשבע.

ירידתה של מפא"י לדרגת המפלגה השניה-בגודלה, ואולי אף השלישית-בגודלה.

מיהו נאחי? קודם כל: טיפוס של לא-עסקן. אדם הנקי מכל עבר מפלגתי. אדם שהציל קולות והביא קולות הודות לתכונות אישיות גרידא — כשרון אישי, סימפאטיות אישית, מעמד אישי, מוצא אישי, סיגנון אישי.

שום מנגנון מפלגתי אינו שמח להעמיד איש כזה כי-עמדת-מפתח. הדבר נעשה, כי לא היתה כל ברירה. הבחיי-רה היתה: נאחי או שואה.

ברירה זו אינה חדיפעמית. היא תעלה שוב ושוב. תחילה בדרג העירוני, ולאחר מכן בדרג הממלכתי.

ממשמש ובא היום בו לא תעז עוד מפלגה כלשהי למלא את רשימת מועמדיה לעירייה או לכנסת באפסים אפורים. המפלגה שתבקש להתזקק מעמד תיאליץ למצוא ולגייס אנ-שים בעלי אישיות ויוקרה, אנשים שהוכיחו את עצמם בשטחים אחרים, אנשים שיש להם מה לומר.

דור שלם פנה עורף למפלגות, כשהוא אחוז ריגשי בוז וגועל. בעלי הכשרון והאופי פנו לשטחים אחרים. בעלי המצפון וההשקפה פעלו מחוץ למפלגות. המפלגות עצמן נאלצו להסתפק בצעירים מפוקפקים — כדאיניקים, קארייי-ריסטים חסרי-כשרון, חצי-צעירים וקנינים-מלידה.

יתכן כי אליהו נאחי מבשר תקופה חדשה — תקופה בה יקפצו בעלי-כשרון לתוך הוירה הפוליטית. הם לא יהיו שכירי-מפלגות, אלא אנשים עצמאיים שיכתירו תנאים לי-מפלגות.